

Silta tulevaisuuteen

Näkemykset Lempäälästä vv. 2020-2030

7.3.2012

Lempäälä on lähellä

Lempäälä on riittävän lähellä. Se sijaitsee seudulla joka kasvaa pääkaupunkiseudun jälkeen toiseksi vahvimmin. Mutta Lempäälä on myös sopivan etäällä ollakseen ihmisen kokoinen ja omaleimainen. Kunta on väyläverkon solmu-kohta Helsinki-Tampere-Turku voimakolmion yläkulmassa.

Näköpiirissä on, että kunnan asukasmäärä kasvaa kahdessakymmenessä vuodessa 21 000 hengestä pitkälle yli 30 000. Lempäälän oma tulevaisuusvalinta on: olla Etelä-Suomen paras asuinpaikka.

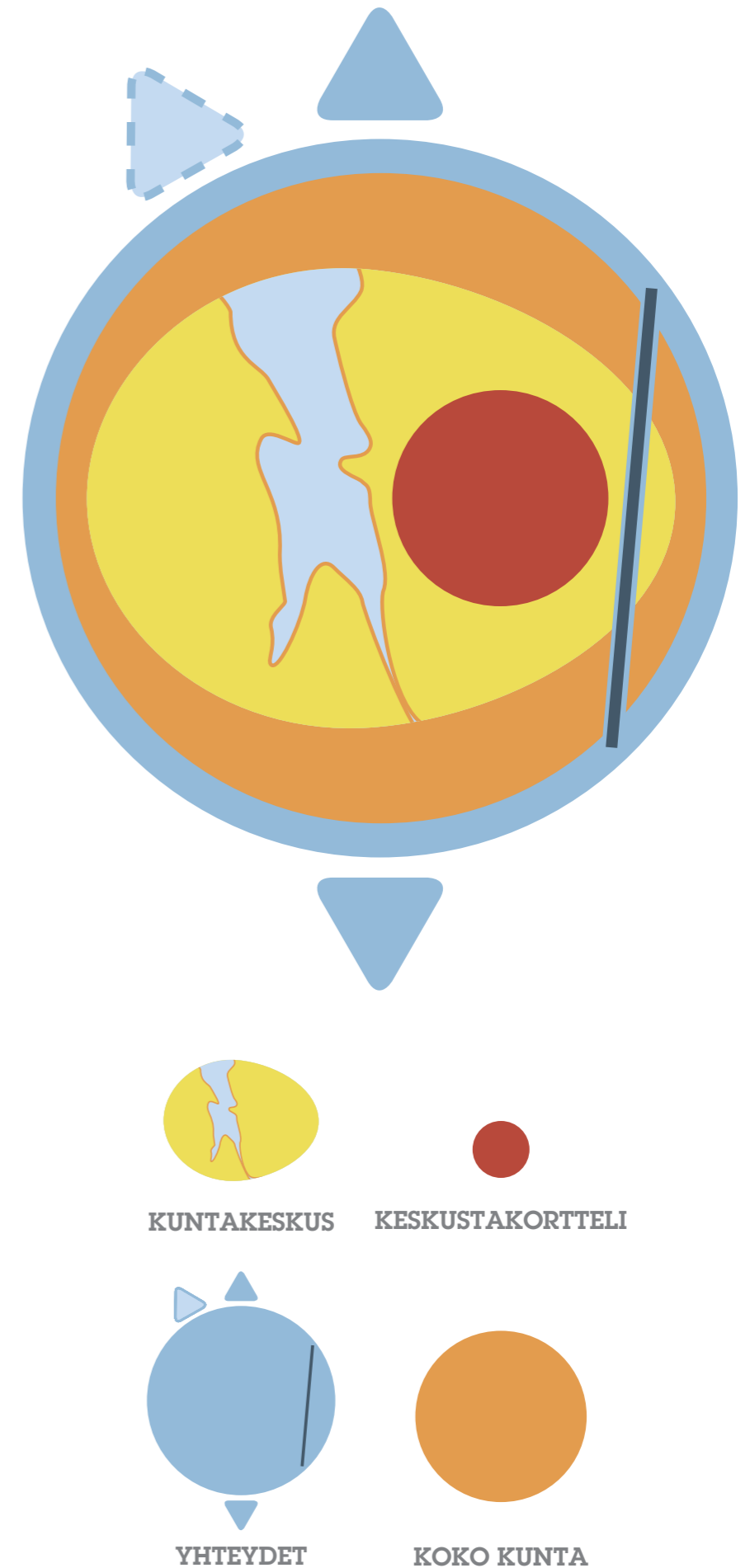
Lempäälällä on vahva itsetunto

Vanhin merkintä itsenäisestä pitäjästä on vuodelta 1439, jolloin piispa Maunu II Tavast sovitteli Lempäälässä Hämeen talonpoikien kapinan. Muista seikoista voimme päätellä, että pitäjällä on ikää yli 1000 vuotta.

Kolme kehittämisen kehää ja yhteydet maailmaan

Tässä kehittämissiviossa Lempäälää tarkastellaan kehittämissivöhykkeinä. Näitä ovat kirkon ja radan väliin tuleva uusi keskustakortteli; nykyinen saarella sijaitseva kuntakeskus, joka laajentuu Kirkkolahden ympärille ja

muille rannoille siltojen Lempääläksi. Lisäksi analysoimme koko kunnan rakennetta sekä yhteyksiä muuhun Suomeen ja maailmaan. Aloitamme Lempäälästä osana maailmaa.

Ratkaiseva avaus kuntakeskuksen kehittämisen on Hauralan silta, joka mahdollistaa uusien puutarhamaisten yhdyskuntien rakentamisen vain 100 metrin päähän kunnan ytimestä. Molemmille rannoille voidaan sijoittaa rantakatuja taloineen.

Kohti paremman asumisen ymmärrystä

Lempäälä on mukana Tekesin ns. RymSHOK -ohjelmassa (Rakennetun ympäristön strategisen huippuosaamisen keskus -ohjelma). Ohjelmassa muotoillaan yhteisöllisiä prosesseja ekologisesti kestävien yhdyskuntien rakentamiseksi. Hanketta koordinoi Lempäälän Kehitys Oy.

Hankkeessa on mukana Tampereen yliopiston Johtamis- korkeakoulu sekä VTT Human Service Interaction -tutkimusryhmä sekä rakennusliikkeitä. Hankkeen ohjausryhmänä toimii Lempäälän kunnanhallitus. Työohjelman nimi Urbi&Orbi tarkoittaa sananmukaisesti ”kaupungille ja koko maailmalle”.

Tuloksena kestävä yhdyskunta ja uusi prosessi

”Meitä Tampereen Yliopistolla kiinnostaa tutkia ja osallistua prosessiin, jonka perimmäisenä tarkoituksena on paitsi kehittää paikallista yhdyskuntaa eli Lempäälää, kehittää myös itse prosessia. Sikäli kuin aikomuksissa onnistutaan, tässä mennään kauas ohi perinteisen suunnittelun ja osallistumisen. Tuloksena voi jopa olla vientituote.”

Lentokenttä

Sääksjärvi

Kulju

Moisio

Lempainen

Mattila

Lempäälän maapinta-ala on 269 510 hehtaaria.

Jokaiselle hehtaarille tulee niin paljon auringonvaloa, että yksi henkilöauto ajaa sen biomassasta valmistetulla biodieselillä vuoden. Lempäälän kanavan ja Kuokkalan kosken läpi virtaa laajan Vanajaveden valuma-alueen vesi Längelmäeltä, Hämeenkoskelta ja Rengosta saakka. Lempäälän kosket ovat kuuluja kalastuspaikkoja, eikä niitä ole valjastettu voimalaitoskäyttöön.

Väylät vahvistavat

Lempäälää entisestään

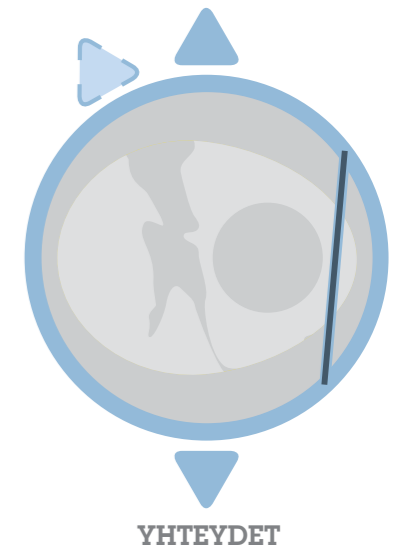
Lempäälän läpi kulkee rautatie. Radan oikaisu Pohjanmaan suuntaan avaa junayhteyden lentoasemalle. Kun päärata rakennetaan 4-raiteiseksi välillä Tampere-Toijala, moninkertaistuu kuntaa palvelevan junaliikenteen tiheys. Kuntakeskus

Lempoisten ohella nauhataajaman varren Sääksjärvi, Kulju, Moisio ja Mattila kehittyvät henkilöliikenneasemiksi. Junaliikenteen valtakunnallisen välityskyvyn parannukset tuovat tulevaisuuden Lempäälään aivan uudet raideyhteydet.

Lentokentälle 15 minuutissa

Esimerkiksi Tukholmaan matka-aika on kaksi tuntia. Moottoritien automäärä on 26 000 autoa vuorokaudessa. Moottoritien varteen voidaan sijoittaa yritysalueita. Niin sanottu Kakkoskehä kulkee Lempäälässä Vuoreksen ja Sääksjärven kautta lentoasemalle. Kunnan pohjoisosiin Sääksjärven ja lentoaseman väliseen maastoon jää suunnittelureserviä merkittäville yritysalueille.

Ilmastonmuutos:

olemme osa ratkaisua

Lempäälän Lämmön tytäryhtiö Lempäälän Energia investoi vuosina 2012-2014 kahteen biovoimalaan, joissa tuotetaan lämpöä ja jonkin verran sähköä. Näiden voimaloiden valmistuttua Lempäälässä tuotetusta kaukolämmöstä ei enää aiheudu ilmaston muutosta. Kolmannen biovoimalan

rakentaminen Hauralaan on kehityksen luontevaa jatkoa. Biovoimaloiden tuhkan palauttaminen metsiin sulkee ravinnekierron, jolloin voidaan puhua laajemmasta biotaloudesta. Jo vuodesta 2012 alkaen Lempäälässä voi tankata puolijulkiselta asemalta maakaasua liikennekäyttöön.

Hyvän tuulen kunta

Moottoritien varressa on paikkoja 100–120 m korkeille tuulimyllyille. Näin sijoitettuina niistä ei ole asutukselle ääni- tai maisemahaittaa.

Puutarhamainen yhdyskunta

Kun tarkastelemme puutarhamaista yhdyskuntaa systemisesti, havaitsemme että yhdyskuntarakentamisen tavoitteeksi tulee asettaa ihmisen systeemien ja ekosysteemien yhdentämisen. Tavoite voitaisiin muodikkaan kömpelösti ilmasta myös käsitteellä ”Puutarhakaupunki 2.0”.

Tällaisessa yhdyskunnasta luonto ei ole pelkästään viihtyvyyttä ja hyvinvointia lisäävä kehys tai koriste, vaan rakenteen toimintaperiaate. Moderni ympäristötaloustiede puhuu näistä asioista ekosysteemipalveluina.

Viherkatot

Uuden Lempäälän rakentamisessa käytetään viherkattoja ja köynnöksillä luotuja viherseiniä. Niillä maisemoidaan mm. autokatokset osaksi rinteitä. Viherkatot voivat myös olla oleskelu-alueita ja rakennusten viides julkisivu. Kattokasvillisuus puhdistaa ilmaa, sitoo vettä ja tasoittaa ääreviä säälmiöitä. Rinneratkaisuissa alemman talon katto voi olla ylemmän talon pihamaa.

Ekosysteempalveluja ovat esimerkiksi veden kierto, vesien suodatus, hiilen sitominen ja kierto, mikroilmaston säätely, meluntorjunta, kasvien pölytys, mykorrhisoiden ravinnesiirto, humuksen muodostuminen.

Oma talotyyppi

Lempäälään luodaan oma talotyyppi, joka on hiilineutraali ja modulaarisesti koottavissa sekä pientaloksi että pienkerrostaloksi. Seinät ovat puuelementtejä, ulkopinnoissa on aurinkoenergiakeräimiä ja lasitettuja vuodenaikatileja. Mikäli Hauralan alueen talot ovat hiilineutraaleja, lämpiävät biovoimalla tuotetulla lämmöllä ja käyttävät aurinkosähköä, on alue käytännössä kokonaisuudessaan ilmastoneutraali.

Keskustakortteli kokoaa palvelut

Kunta toimii jatkossa niin, että nyt hajanaisesti sijoittuneet kaupalliset palvelut kootaan tiiviiksi kokonaisuudeksi. Sen magneetiksi tulee kaksinapainen Keskustakortteli, johon sijoittuu päivittäistavarakauppa, useimmat kaupalliset palvelut sekä runsaasti pieniä katutasen putiikkeja sekä kauppahallitilaa. Keskustakorttelissa on kesätori ja runsaasti katettua tilaa sekä pasaaseja. Jalankulkija tavoittaa

Keskustakorttelin väyliä kulkien minuutissa matkakeskukseen, Myllyrannan, Hauralan sillan tai radan itäisen puolen. Parkkipaikat on sijoitettu koko keskustakorttelin kattavaan kellarikerrokseen, jolloin yhdellä pysäköinnillä tavoittaa kaikki palvelut. Toinen keskustakorttelia palveleva pysäköintialue on radan itäpuolella.

“Härpäke”

**Härpäkkeeksi kutsumme kulkuneuvoa,
joka kerää matkustajia uusilta asuinalueilta
kuljettaen heidät matkakeskukseen.**

KESKUSTAKORTTELI

Kuntakeskuksen väkimäärän kasvu vahvistaa ostovoimaa ja mahdollistaa liikekeskuskorttelin toteuttamisen yhteisenä olohuoneena. Ihmiset kohtaavat toisensa jatkuvana sarjana sattumia. Tämä tuottaa hyvän kehityksen kehän, joka heijastuu koko kuntakeskukseen.

Katutila kirkon kiviaidan kupeella on bulevardiksi istutettu, noppakivetty hidaskatu, jonka keskustakorttelin puoleinen sivu on massoiteltu sarjaksi kutsuvia tiloja.

Kirkkotori on samalla hallintotori

Kunta ja seurakunta rakentavat uudet palvelutilansa toistensa naapuruuteen ja alaltaan laajenevan Kirkkotorin äärelle. Tori on historiallisen Lempäälän keskus ja kansanvallan symboli. Ei ehkä ole sattumaa, että se on muinainen Telkän Taipaleen kauppapaikka ja mahdollinen käräjämäki. Kirkkotorin kiintopisteitä ovat kaikkialle näkyvä kellotapuli, itsenäisyyden miekka sekä vanha säästöpankintalo.

Tori – tämä kaikki on sitä!

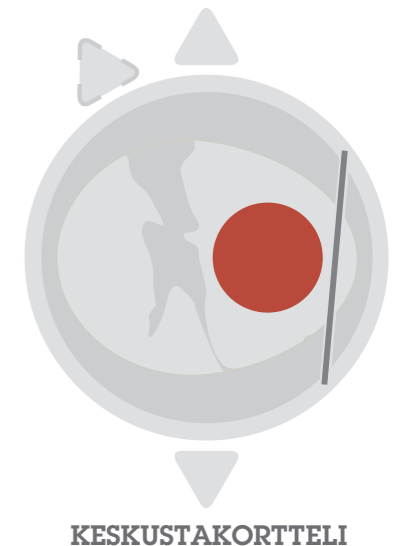
Keskustakortteli lasikatteisena tilana ratkaisee torin sosiaalista kohtaamista tarkoittavan tehtävän. Kesätoriksi rajataan rakennusmassoilla Vanhan aseman edusta. Paras näköala on Kirkkotorilta, josta on avattu näkymät sekä Kirkkolahdelle että Ahtialanjärven suuntaan. Tämä tori on samalla hallintotori, jonka ympärille sijoittuvat kunnan ja seurakunnan palvelutilat ja symboliset rakennukset.

Jossain hallintotorin–kesätorin paikkeilla on koko kunnalle tärkeä monitoimisali. Tämä ”iso sali” on juhlien, musiikin, teatterin, megascreen-näytösten, ja suurempien kokousten pitopaikka. Sirvalahden edustalla on kiertoliittymä ja sen läheisyydessä senioriasumista.

Puut ja kaikki heidän lehtensä

Jo ennen laajempien alueiden rakentamista voidaan keskustakortteliin ja kuntakeskukseen istuttaa uusia puita tarkemmin laadittavan suunnitelman mukaan. Ihminen tuntee sympatiaa puuta kohtaan: se rauhoittaa, luo hyvää mieltä, ilmaisee vuodenaikoja ja luo ympärilleen paikan. Puu sitoo pienihiukkasia ja hengittää ympärilleen kosteutta.

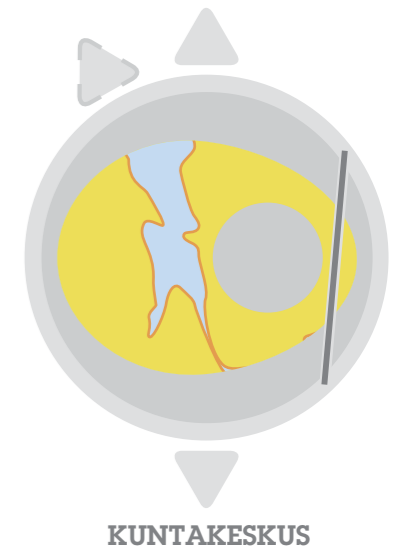

Silta Hauralaan muodostuu Lempäälän tunnukseksi.
Sillan suunnitteluun ja rakentamiseen satsataan se,
mikä tarvitaan ja 10 prosenttia päälle.

Kuntakeskus laajenee

Kirkkolahden ympäri

Merkittävin oivallus uuden kuntakeskuksen rakentumisessa on se, että nykyinen kahden puolen rautatietä jakautunut kuntakeskus ohjataan kasvamaan vesimaisemaan Kirkkolahden ympärille. Välttämätön ehto tälle on Myllyrannan Hauralaan yhdistävä siltä. Silta suunnitellaan sekä

jalankulkijoita että autoilijoita varten. Raskas liikenne Hauralaan kulkee edelleen maitse. Uudistuva kuntakeskus pysyy edelleen kiinni rautatiessä matkakeskuksen kohdalla. Siinä juna, bussi, henkilöauto, pyöräilijä ja jalankulkija kohtaavat toisensa.

Silta yli virtaavien vetten

Molemmin puolin Kirkkolahtea rakennetaan rantakadut, joita reunustavat talorivit. Samalla rannat ovat satamakäytössä. Sillan jalankulkukaista mukailee laiturirakennelmia. Silta johtaa Myllyrantaan, josta voi valita Kirkkotorille nousevan ikivanhan tien tai suoran kadun matkakeskukseen. Kun lähdet Hauralasta, olet kolmessa minuutissa

matkakeskuksessa. Myllyrannassa on eloisaa rantakadun viilskettä ja varaus suurehkolle julkiselle rakennukselle. Myös sillan Hauralan puoleiselle rannalle sijoitetaan julkisia toimintoja. Kirkkolahden ympärille tarvitaan myös muita jalankulkusilloja, jolloin syntyy suosittuja kävelyreittejä.

Sillalla kävelemisen elämys

Silta on muodoltaan keveän jäntevä ja sijoittuu laivanväylän kohtaa lukuun ottamatta lähelle veden pintaa. Sillalta katsoen koet maiseman korkeusvaihtelun: molempien rantojen kohoavat töyräät. Öisin rantarinteet ovat täynnä ikkunoiden valopisteitä. Sillalla kulkija kokee olevansa hetken vetten päällä. Silta on yhdistävä tila, joka tarjoaa jostakin lähtemisen ja johonkin tulemisen kokemuksen.

Lempäälän Keskustasaari on siltojen saari.

Uusi Hauralan silta yhdistää nykyiset Keskustasaaren

5000 ihmistä tuleviin 5000 uuteen asukkaaseen.

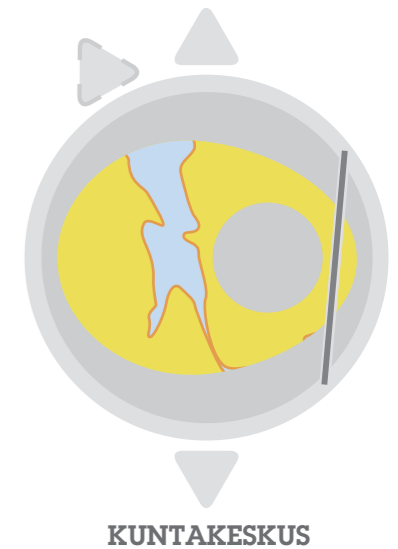
Talot sijoitetaan niin, että mahdollisimman monesta talosta näkee järvelle.

Puutarha- kaupunki

uudelleen tulkittuna

Hauralan puolella ja muuallakin Kirkkolahden rannoilla sovelletaan sellaisia ekologisesti kestävän yhdyskunnan rakenteita, joissa optimoidaan luonnon valo ja suotuisa paikallisilmasto. Haurala on perimätiedon mukaan Lempäälän vanhin kylä – eikä syyttä. Se on luonnostaan hyvä paikka asua.

Rakentamisessa sovitetaan yhteen oikopolut, ekokäytävät, puistot, muinaismuistot, arvokkaat luonnonkohteet sekä tarkkaan harkittu veden ohjaus pitkin rinteitä. Alueella käytetään paljon kiviaitoja. Ylärinteeltä katsoen Hauralan puutarhakaupunki lyö kättä Kirkkopuiston ja uuden keskuskorttelin rakennusten kanssa.

Perhepuisto

Joko Hauralaan tai Lempöisiin toteutetaan **perhepuisto**, joka on tarkoitettu kolmen sukupolven kohtaamispaikaksi. Siellä perheet voivat olla yhdessä ja vapaalla. Puistossa voi leikkiä kaikkia liikunnallisia leikkejä ja järjestää lastentapahtumia ja kerhoja. Siellä on kausileikkivälineitä, karuselli, majanrakennusalue – ja wc. Perhepuistossa on eläimiä taputeltavaksi.

Toteutuksessa muistetaan
talven vaatimukset
ja ilmaston muutos

Talvipuisto

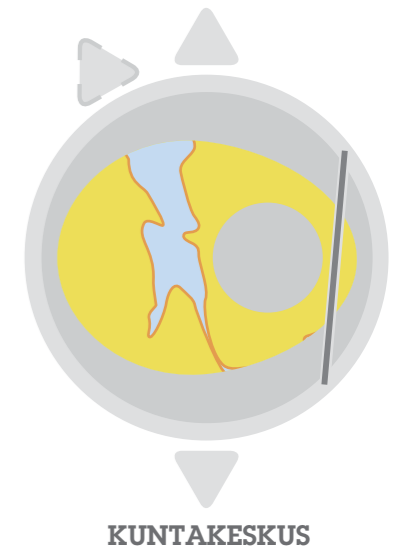
Hauralan puolen korkeuskäyrät mahdollistavat erityisen tilan varaamisen Talvipuistolle. Siellä voi olla kelkkamäki, luistinrata ja hiihtoladun lähtöpaikka. Talvipuisto sopii uuden koulun yhteyteen.

Suunnittelussa muistetaan talvi

Lempäälän olosuhteissa talvea kestää marraskuusta huhtikuuhun. Talvet voivat olla kovia pakkastalvia tai loskaista ”viidettä vuodenaikaa”. Uudet alueet suunnitellaan niin, että jalankulku- ja pyöräliikenne kulkee eri reittejä kuin auto- ja huoltoliikenne. Tiet suunnitellaan niin, että ne ovat

aurattavissa ja että lumimassoille löytyy sijoituspaikat. Ilmastomuutoksen myötä liukkaat kaljamakelit yleistyvät, minkä vuoksi teihin ei tule suuria mäkiosuuksia. Siltojen ja laiturien talvikunnossapitoon hankitaan omat laitteet.

Siirtolapuutarha

Asutuksen laajetessa ja väkimäärän lisääntymässä syntyy tarvetta siirtolapuutarhalle. Sellainen voidaan toteuttaa joko Hauralan tai Halkolan alueella. Siirtolapuutarhan pikkumökkit ja hedelmätarhat ja suunnitellaan osaksi ekokäytävien viherverkostoa. Sijoittamalla kevyen liikenteen väylä niiden kupeelle, saadaan kasvattamisen ilo kaikkien koettavaksi.

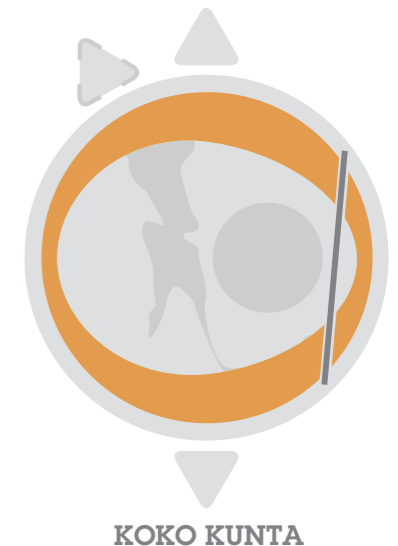

Kuntakeskus on saarella ja laajasti katsoen muukin
Lempäälän asutus sijoittuu rannoille. Tämän ominaisuuden
vahvistamisessa on Lempäälän tulevaisuus.

Lempäälässä asut rannalla

Lentokoneesta tai kartalta katsoen Lempäälä on vesimaata. Järvivedet halkovat ja täplittävät pitäjää ja asutus on sijoittunut järvenrantalaakioiden ja jokilaaksojen reunoille. Kuntakeskuksessa kehitettävää ”vesille katsovan asumisen” muotoa voidaan soveltaa muuallakin kunnan

alueella. Tällaisia alueita löytää heti kun karttaa katsoo. Lempäälän edut eivät myöskään heikkene, vaikka rautatieliikenne voimistuisi tai autoliikenne siirtyisi kokonaan biopolttoaineisiin. Itse asiassa, molemmat kehityssuunnat vahvistavat Lempäälää.

Hulevedet

Sulava lumi juoksutetaan hulevesinä altaisiin, joissa ne puhdistetaan biologisesti. Nämä lammikot ovat samalla osa ekokäytäviä. Kirkko-lahteen ei lasketa puhdistamattomia valumavesiä. Hulevesijärjestelmä liitetään osaksi ns. elävän veden kiertoa.

Living Lab

Hääkiven ”suunnittelulaboratoriossa” jatketaan innovointiprosessia kohti uudenmuotoista kaavasunnittelua. Prosessia laajennetaan osapuolten suuntaan, kuntapäätäjiin ja yhteisövuorovaikutukseen. Se käynnistyy RymSHOK -hankkeen kautta, jatkuu sen puitteissa neljä vuotta muuttuakseen pysyväksi toimintatavaksi.

TIIVISTELMÄ

Tulevaisuuden lempääläisiä yhdistää hyvän sijainnin ohella veden äärellä asuminen sekä yhteisöä vahvistava julkinen tila.

Lempäälän kasvua ohjataan vetten äärelle ja sen nauhataajamaan kytketään rengaskatuja ja poikittaisyhteyksiä.

Lempäälän kautta kulkevat valtakunnalliset väylät ovat seudun, maakunnan ja maan kannalta sekä kansainvälisestikin oikeissa paikoissa. Ne palvelevat ennen kaikkea Lempäälän asukkaita ja elinkeinoelämää.

Lempäälä on yhdessä tekemisen kunta, jossa luodaan uudet yhdyskuntarakentamisen toimintatavat. Ne perustuvat asukkaiden osallisuuteen sekä kunnan, maanomistajien ja rakentajien väliseen luottamukseen.

Lempäälän keskustasta kehitetään kohtaamista edistävä ja yhteisöllisyyttä vahvistava alue, josta historian kerrostumat, luonto, vesimaisema ja rakennettu ympäristö luovat kaikille yhteisen olohuoneen.

Lempäälä rakennetaan tulevaisuuden puutarhamaiseksi yhdyskunnaksi, jossa luonto ja maisema on paitsi viihtyvyystekijä myös ekosysteemi, jonka kiertoihin asumisen ja talouden toiminnot liitetään.

Lempäälän kuntakeskus painottuu 20 vuoden kuluessa rautatien ääreltä Kirkkojärven molemmille rannoille.

Jos haluat rakentaa laivan, älä kutsu
ihmisiä kokoon puutavaraa keräämään,
äläkä jaa heille tehtäviä ja töitä,
vaan sytytä heissä kaipaus merelle.

Antoine de Saint-Exupéry